

KATALOG

PSIHOLOŠKIH MERNIH INSTRUMENATA

Ψ

SADRŽAJ:

● TESTOVI SPOSOBNOSTI ZA ODRASLE

VITI - Vekslerov individualni test inteligencije	8
KOG 3 - Baterija testova inteligencije	9
Verbalna serija prof. dr Borislava Stevanovića	11
BEG-serija	12
Revidiran Beta test	13
TEM –Test vizuelne percepcije “Električna mreža”	14
TVP –Test vizuelnog pamćenja	15

● TESTOVI SPOSOBNOSTI ZA DECU

REVISK - Revidirana skala za merenje inteligencije dece po principima Wechslera	18
Nova beogradska revizija Bine-Simonove skale	19
Progresivne matrice u boji	20
Gudinaf-Haris test crtanja ljudske figure	21

● INVENTARI LIČNOSTI ZA ODRASLE

VP+2 Velikih pet plus dva	24
KON-6 - Kibernetička baterija konativnih testova	26
Mahover test ljudske figure	28
TNR /mod Test nedovršenih rečenica modifikovana verzija	29
MMPI – 201	30
MMPI-202	31
GEN/A, GEN/B – Generalni neurotizam	32
BOL/TPMS – Bazični oslonci ličnosti	33
CI-N4 - Kornel indeks	35

● INVENTARI LIČNOSTI ZA ADOLESCENTE

ADOLESCENT – Upitnik psihopatologije adolescenata	38
SOCIO 4 – Baterija upitnika socijalne prilagođenosti za adolescente	40

● INVENTARI LIČNOSTI ZA DECU

VP+2 Velikih pet plus dva za decu	44
DELTA 4/D – psihoticizam kod dece	46

● OSTALI TESTOVI

TIP-1 Test za ispitivanje prvaka	50
TZŠ Test zrelosti za školu	51
TPI-OŠ Test profesionalnih interesovanja	52
TOI Test opšte informisanosti	53

Za sve dodatne informacije možete se obratiti na brojeve telefona:

+ 387 (0) 65 17 10 80,

kao i na e-mail neapsychologia@gmail.com

NARUČIVANJE TESTOVA I POTROŠNOG MATERIJALA

- Putem elektronske pošte ili faksa treba da pošaljete dopis u kome ćete navesti: spisak testova i potrošnog materijala koji želite da naručite, kontakt telefon, e-mail, adresu na koju želite da pošaljemo profakturu, a ukoliko naručujete u ime ustanove (škole, firme i sl.) potrebno je dostaviti i PIB.

- S obzirom na to da su merni instrumenti iz naše ponude namenjeni isključivo psiholozima, prilikom prvog naručivanja testovnog materijala, psiholog je u obavezi da dostavi fotokopiju (sken ili fotografiju) diplome ili uverenja o diplomiranju.

- Prema standardnoj proceduri, prilikom prve kupovine, predviđeno je da se naruči komplet testa, a kasnije se može naručivati i samo potrošni materijal (listovi za odgovore, test-sveske i slično). Najmanja količina potrošnog materijala koja se može posebno naručiti je 10-50 komada, što zavisi od vrste testa.

- Cene testovnog materijala nalaze se su u cenovniku koji se nalazi na linku: <http://www.dps.org.rs/centar-za-primenjenu-psihologiju/merni-instrumenti/cenovnik>

- U cenu testovnog materijala uračunat je i PDV u iznosu od 20%.

- Po uplati fakturisanog iznosa, testovi i testovni materijal se mogu preuzeti lično ili se šalju poštom. Ukoliko vam je materijal potreban hitno, postoji mogućnost da nas o tome obavestite kako bismo se dogovorili o danu i načinu isporuke.

- Kada se materijal šalje poštom, zaračunavaju se i poštanski troškovi.

- Testovi se prodaju direktno, nije ih moguće nabaviti putem posrednika.

- Ukoliko imate reklamaciju, potrebno je što pre prijaviti, kako bismo pravovremeno rešili problem.

neapsychologia@gmail.com

+ 387 (0) 65 17 10 80

Katalog i cenovnik u elektronskoj formi možete preuzeti sa našeg sajta

www.neapsychologia.ba

KATALOG PSIHOLOŠKIH MERNIH INSTRUMENTATA

- TESTOVI SPOSOBNOSTI ZA ODRASLE
- TESTOVI SPOSOBNOSTI ZA DECU
- INVENTARI LIČNOSTI ZA ODRASLE
- INVENTARI LIČNOSTI ZA ADOLESCENTE
- INVENTARI LIČNOSTI ZA DECU
- OSTALI TESTOVI

The background of the entire page is a complex, abstract network diagram. It consists of numerous small and large nodes, some of which are highlighted with larger, semi-transparent circles. These nodes are interconnected by a dense web of thin, light gray lines, creating a sense of connectivity and complexity. The overall aesthetic is clean, modern, and technical.

TESTOVI SPOSOBNOSTI ZA ODRASLE

Josip Berger, Milan Marković, Marija Mitić

VITI**Vekslerov individualni test inteligencije**

VITI predstavlja modifikovanu i standardizovanu verziju Vekslerove skale inteligencije WAIS i WAIS/R forme. *Namenjen je individualnom ispitivanju inteligencije odraslih ispitanika uzrasnog raspona 16-64 godine.*

VITI se sastoji iz 11 subtestova: **Informacije, Brojevi, Rečnik, Aritmetika, Shvatanje, Sličnosti, Dopune, Strip, Kocka mozaik, Sklapanje i Šifra.** Najveće promene u odnosu na WAIS i WAIS/R formu izvršene su na subtestu *Rečnik*; subtest *Informacije* je prilagođen našim interesovanjima i kulturi.

Osobnosti ove verzije Vekslerovih skala ogledaju se u promeni načina zadavanja testa (naizmenično se zadaju verbalni i neverbalni subtestovi, što bi trebalo da obezbedi veću pažnju, zainteresovanost i ukupnu bolju motivaciju ispitanika); subtest *Rečnik* je postao sastavni, značajan deo testa; subtest *Brojevi* se drugačije zadaje i ocenjuje; sadržaj zadataka je osavremenjen, testovni materijal je

tehnički poboljšan; instrukcije su jasnije, demonstracije rešavanja zadataka idu u pravcu pružanja sve veće pomoći ispitaniku da shvati šta se od njega traži.

U Priručniku su navedene psihometrijske i statističke karakteristike testa VITI – pouzdanost, standardne greške merenja, dozvoljene razlike među subtestovima, interkorelacije među subtestovima, razlike između verbalnog i neverbalnog IQ, rezultati faktorskih istraživanja. Takođe, Priručnik sadrži i detaljna uputstva za zadavanje i ocenjivanje zadataka na subtestovima (kod subtesta *Rečnik* postoji i lista primera za ocenjivanje, pored opštih kriterijuma, tako da je ocenjivanje znatno olakšano i ujednačeno).

NAMENA: *ispitivanje intelektualnih sposobnosti*

UZRAST: *16-64 god.*

PRIMENA: *individualno*

TRAJANJE: *varijabilno*

VITI je pre svega namenjen kliničkoj proceni inteligencije (efikasnost, deterioracija, organicitet, mentalna zaostalost), ali se, osim toga, može upotrebiti i kao prognostičko i selekciono sredstvo za potrebe školskih psihologa i psihologa koji se bave profesionalnom orijentacijom i selekcijom, kada su im neophodne finije informacije o kognitivnom funkcionisanju ispitanika.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- 50 listova za odgovore
- manipulativni deo
- šablon

Boris Wolf, Konstantin Momirović, Zvonimir Džamonja

NAMENA: *ispitivanje intelektualnih sposobnosti*

UZRAST: *preko 18 god.*

PRIMENA: *individualno ili grupno*

TRAJANJE: *oko 40 min.*

K O G 3 - BATERIJA TESTOVA INTELIGENCIJE

Baterija testova inteligencije KOG 3 sadrži testove koji omogućavaju procenu efikasnosti funkcionisanja najvažnijih kognitivnih procesora definisanih kibernetičkim modelom intelektualnih funkcija.

Kibernetički model Momirovića i saradnika inteligenciju definiše kao efikasnost sistema za procesiranje informacija u situacijama kada je potrebno inteligentno reagovanje. Funkcionisanje ovog sistema odvija se kroz sedam funkcionalnih jedinica (receptorski sistem; procesor za dekodiranje, struktuiranje i pretraživanje ulaznih informacija - perceptivne

sposobnosti; kratkotrajno pamćenje; dugotrajno pamćenje; procesor za serijalnu analizu informacija - verbalne, odn. simboličke sposobnosti; procesor za paralelnu analizu informacija - sposobnosti rezonovanja, specijalizacije, odnosno, edukcione sposobnosti; centralni procesor - generalna kognitivna sposobnost).

Primena:

- **ispitivanje intelektualnih funkcija odraslih normalnih ispitanika**
- **utvrđivanje poremećaja u intelektualnom funkcionisanju ili pojedinim aspektima intelektualnog funkcionisanja kod ispitanika sa psihičkim aberacijama**
- **u profesionalnoj orijentaciji**
- **u diferencijalnoj dijagnostici**
- **za određivanje adekvatne terapije**

Baterija KOG 3 sadrži tri subtesta, koji se mogu koristiti kao celina ali i svaki zasebno, koja mere:

- efikasnost funkcionisanja perceptivnih funkcija - **Test upoređivanja slika IT- 1**, koji meri perceptivnu sposobnost (perceptivnu analizu, struktuiranje i identifikaciju), spada u red testova brzine, a sastoji se od zadataka u kojima ispitanik od četiri predložene slike predmeta treba da odredi koja je identična zadatoj slici
- efikasnost funkcija serijalnog procesora - **Test sinonima/antonima AL-4**, koji meri sposobnost verbalnog razumevanja, pripada testovima brzine, a sastoji se od zadataka u kojima ispitanici u svakom paru reči treba da odrede da li reči u paru imaju isto ili suprotno značenje
- efikasnost funkcija paralelnog procesora - **Test specijalizacije S-1**, koji meri vizuelnu specijalizaciju. Test pripada pretežno grupi testova snage; svaki zadatak ima trodimenzionalni prikaz skupine cigli, a zadatak ispitanika je da

između četiri ponuđene transverzalne projekcije te skupine pronađe onu koja odgovara zadatom prikazu kada se ta skupina posmatra iz određenog pravca.

Rezultati na svakom testu izračunavaju se kao zbir tačno rešenih zadataka, a u daljoj obradi mogu se koristiti norme, koje su za svaki test pojedinačno izvedene na tri načina - u standardizovanim z-skorovima, u T-vrednostima i u percentilima (u Priručniku se nalazi i tabela pomoću koje se zbir z-vrednosti preračunava u IQ).

Standardizacija je izvršena na uzorku od gotovo 52000 ispitanika iz Srbije. Uzorak je bio reprezentativan za populaciju stanovnika Srbije, muškog pola, starih 18 - 22 godine, koji su pismeni, razumeju srpski književni jezik i nemaju značajnih psihičkih ili somatskih poremećaja.

U saradnji sa Republičkim zavodom za tržište rada, urađena je i standardizacija ove baterije za ispitanike uzrasta 15 godina.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- po 15 test svezaka IT-1, AL-4 i S-1
- 50 listova za odgovore
- šablone
- dodatak priručniku - Standardizacija za ispitanike stare 15 god.

VERBALNA SERIJA

NAMENA: *ispitivanje verbalnih sposobnosti*

UZRAST: *preko 18 god.*

PRIMENA: *grupno ili individualno*

TRAJANJE: *oko 40 min.*

Verbalna serija je prva od dve serije grupnih testova inteligencije koje je konstruisao profesor Borislav Stevanović.

Primena:

- u grupnim ispitivanjima opšte sposobnosti (daje podatke o verbalnim sposobnostima)
- u predikciji školskog uspeha u poslednjim razredima gimnazija ili srednjih škola
- u predikciji akademskog uspeha i prilikom profesionalne orijentacije, za sva ona zanimanja koja zahtevaju više pismenosti, razvijenije verbalne sposobnosti i više kulture uopšte.

Primena je jednostavna i kratkotrajna, prosečno vreme ispitivanja je oko 40 minuta.

Teorijska postavka Verbalne serije oslanja se na Spirmanovu dvofaktorsku teoriju. Pored "g" faktora Verbalnom serijom dominira verbalno-obrazovni faktor.

Sastoji se iz pet subtestova:

- **Logičko pamćenje** - ispitanicima se pročita priča a njihov zadatak je da, na osnovu onoga što su zapamtili, u tekstu koji im je dat dopišu ono što je izostavljeno

- **Klasifikacija pojmova** - zadatak ispitanika je da u grupi od nekoliko reči podvuče onu koja toj klasifikaciji ne pripada

- **Tumačenje narodnih poslovice** - ispitanik za svaku narodnu poslovicu traži odgovarajuće tumačenje od 10 ponuđenih

- **Zaključivanje po analogiji** - dat je par reči koje su u određenom odnosu, a zadatak ispitanika je da na osnovu analogije pronađe među ponuđenim onu reč koja odgovara zadatoj reči

- **Shvatanje smisla rečenice** - date su rečenice u kojima je poremećen red reči, a zadatak ispitanika je da shvati smisao rečenice i ispuni nalog koji je u rečenici dat.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- po 50 test svezaka

Aleksandar Bukvić, Ivan Štajnberger

BEG - SERIJA

Na Institutu za psihologiju izvršena je revizija Revidiranog testa Beta, s ciljem da se napravi test sposobnosti pogodan za ispitivanje osoba nižeg školskog obrazovanja. BEG-serija predstavlja skraćenu verziju baterije koja je tom prilikom konstruisana.

NAMENA: *ispitivanje intelektualnih sposobnosti*

UZRAST: *18-40 god.*

PRIMENA: *grupno ili individualno*

TRAJANJE: *10-15 min.*

Primena:

Ova baterija testova namenjena je proceni određenih intelektualnih sposobnosti osoba nižeg školskog obrazovanja i selekciji kandidata ovog nivoa obrazovanja za pojedine vrste delatnosti.

BEG-serija sastoji se iz dva testa - Testa matrica i Testa razlaganja kvadrata.

Test matrica obuhvata zadatke tipa "matrica", koje je prvi konstruisao Raven - svaki zadatak se sastoji od jedne matrice u kojoj nedostaje četvrti element i šest ponuđenih odgovora, među kojima se nalazi i tačno rešenje.

Test razlaganja kvadrata je četvrti subtest Revidirane Beta serije. Pored perceptivnog faktora, ovaj test je u najvećoj meri zasićen faktorom rezonovanja. Od ispitanika se zahteva da olovkom razdele dati četvorougao na delove koji su zadati.

Test razlaganja kvadrata najviše je zasićen faktorom perceptivnog rezonovanja, dok je test matrica takav da provocira one intelektualne operacije koje se u faktorskoj nomenklaturi nazivaju "g" faktorom.

Testovi se mogu koristiti zajedno u bateriji ili posebno.

Standardizacija je izvršena na uzorku od 1844 ispitanika, starosti 20 do 40 godina, oba pola, zaposlenih u industriji.

Pored osnovnog Priručnika, postoji i Dodatak Priručniku testa BEG-serija, autora Tomislava Đurića, koji je izradio norme za ovaj test, na uzorku od 3124 nezaposlena radnika oba pola, 18-40 godina starosti, različitog nivoa obrazovanja.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- po 50 test svezaka

NAMENA: merenje
opšte intelektualne
sposobnosti

UZRAST: preko 18 god.

PRIMENA: grupno ili
individualno

TRAJANJE: oko 20 min.

REVIDIRANI BETA TEST

Od originalnih priručnika, uputstvo za
Revidirani Beta test priredio dr Lazar Stankov

Revidirani Beta test Pripada neverbalnim testovima
i testovima brzine.

Primena:

Test je namenjen merenju opšte intelektualne sposobnosti ispitanika nižeg školskog obrazovanja i koristi se u selekcijama takvih kandidata. Iako je reč o grupnom testu, može se primenjivati i individualno.

Sastoji se iz 6 subtestova:

- Lavirinti
- Šifriranje
- Uočavanje neispravnih crteža
- Razlaganje kvadrata
- Uočavanje i ucrtavanje nedostataka na crtežima i
- Uočavanje neidentičnih parova crteža ili brojeva u nizu.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- uputstvo
- 30 test svezaka

Tomislav Đurić

TEST VIZUELNE PERCEPCIJE “ELEKTRIČNA MREŽA”

Test vizuelne percepcije “Električna mreža” preuzeta je od nemačkih psihologa.

NAMENA: *ispitivanje vizuelne percepcije*

UZRAST: *preko 14 god.*

PRIMENA: *grupno ili individualno*

TRAJANJE: *oko 5 min.*

Ovim testom ispituje se sposobnost usmeravanja i održavanja specifične dinamike i kontinuiteta u odvijanju procesa opažanja. Spada u prostorno-perceptivne testove kojima je cilj merenje brzine i tačnosti opažanja prostornih odnosa. Primenjuje se, uglavnom, u profesionalnoj orijentaciji i selekciji, ali se može upotrebljavati i u druge svrhe.

Zadavanje je jednostavno i ekonomično. Test se sastoji od 25 krivudavih linija koje polaze od brojeva sa leve strane i završavaju se kod slova sa desne strane. Linije prave mnoštvo krivina, skretanja

i ukrštanja. Zadatak ispitanika je da pogledom sledi putanju određene linije i ubeleži slovo na kojem se data linija završava.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- 50 listova za odgovore

NAMENA: *ispitivanje vizuelnog pamćenja*

UZRAST: *preko 18 god.*

PRIMENA: *individualno ili grupno*

TRAJANJE: *oko 30 min.*

TEST VIZUELNOG PAMĆENJA

Test vizuelnog pamćenja, čiji je prethodnik Bentonov test vizuelnog pamćenja, namenjen je, pre svega, psihodijagnostici organiciteta (organskog oštećenja, tj. psihoorganskog sindroma) odraslih osoba. U praksi psihodijagnostičara to se najčešće dešava prilikom procene radne sposobnosti, odnosno nesposobnosti - invaliditeta.

Materijal testa sastoji se iz dve serije od po deset zadataka u obliku geometrijskih figura, koje ispitanik treba da reprodukuje - nacрта na praznom listu papira (polovina formata A4) po sećanju. Prvom serijom zadataka ispituje se neposredno, a drugom odloženo pamćenje. Samo zadavanje testa veoma je jednostavno i ekonomično, a ukupno vreme za primenu testa je do 30 minuta.

U Priručniku su navedeni podaci istraživanja na uzorku od po 100 "zdravih" subjekata (studenata i kandidata za

vozače) i organski oštećenih subjekata - pacijenata Instituta za neurologiju, psihijatriju i mentalno zdravlje u Novom Sadu. Takođe, diskutovani su i diferencijalno dijagnostički problemi koji se mogu javiti u interpretaciji TVP i data detaljna uputstva za dijagnostičku interpretaciju.

U Centru za primenjenu psihologiju štampan je i blok sa karticama na kojima su odštampane geometrijske figure obe serije.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- blok sa karticama

The background of the entire page is a complex, abstract network of interconnected nodes and lines. The nodes are represented by various geometric shapes, including circles, hexagons, and pentagons, some of which are filled with a dark grey color while others are hollow. The lines connecting these nodes are thin and grey, creating a dense, web-like structure. The overall aesthetic is clean, modern, and technical, suggesting themes of technology, communication, or data networks.

TESTOVI SPOSOBNOSTI ZA DECU

Mikloš Biro

REVISK

Revidirana skala za merenje inteligencije dece po principima Wechslera

REVISK je adaptirana i na našoj populaciji standardizovana baterija Vekslerovih testova inteligencije, namenjena ispitivanju inteligencije dece uzrasta 5-15 godina, nastala kao standardizacija američkog testa WISC-R.

NAMENA: ispitivanje inteligencije

UZRAST: 5-15 god.

PRIMENA: individualno

TRAJANJE: varijabilno

Test je namenjen individualnom ispitivanju inteligencije dece od 5 do 15 godina, a uzimajući u obzir njegove psihometrijske karakteristike, može se reći da kao instrument može da služi prilikom predikcije školskog uspeha i kao diferencijalno-dijagnostičko sredstvo u selekciji dece sa smetnjama u razvoju.

Standardizacija REVISK-a obavljena je na populaciji školske dece u Vojvodini; uzorak je činilo 990 dece, podeljenih u 11 uzrasnih kategorija (5-15 godina), grupisanih po polu i obrazovnom nivou roditelja. Što se same modifikacije američkog testa tiče, najveće promene izvršene su na verbalnim subtestovima - *Rečnik* je iznova konstruisan, veliki broj ajtema na subtestovima *Informacije* i *Shvatanje* morao je da se prilagodi našoj kulturi i našim školskim programima. Takođe, iz testa su izbačeni svi oni ajtemi koji su se u pilot istraživanju pokazali

kao neadekvatni, nediskriminativni ili su snižavali šanse subjektima iz porodica nižeg obrazovnog nivoa.

Statistička analiza pokazala je da razlike u postignućima dece iz sela/grada i različitog pola nisu statistički značajne, dok su razlike u odnosu na obrazovni nivo roditelja značajne.

Priručnik za REVISK se sastoji iz dva dela - I deo obuhvata teorijska razmatranja i karakteristike samog testa, dok II deo sadrži uputstva za zadavanje i ocenjivanje subtestova i norme.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik I deo – teorijska razmatranja i karakteristike testa
- priručnik II deo – uputstva za zadavanje i norme
- manipulativni deo
- 50 listova za odgovore
- šifru za ocenjivanje
- šablon

REVISK se sastoji iz 11 subtestova:

- **Informacije**
- **Dopunjavanje slika**
- **Aritmetika**
- **Sklapanje figura**
- **Shvatanje**
- **Slaganje kocki (Kohs)**
- **Rečnik**
- **Šifra**
- **Sličnosti**
- **Strip**
- **Ponavljanje brojeva**

Ivan Ivić, Milan Milinković, Ružica Rosandić,
Vera Smiljanić

NOVA BEOGRADSKA REVIZIJA BINE-SIMONOVE SKALE

NAMENA: *ispitivanje
opšte intelektualne
spособnosti*

UZRAST: *4-14 god.*

PRIMENA: *individualno*

TRAJANJE: *varijabilno*

Nova beogradska revizija Bine-Simonove skale namenjena je ispitivanju opšte intelektualne sposobnosti osoba kod kojih još nije završen intelektualni razvoj.

Karakteristike opšte intelektualne sposobnosti tipa Bine-Simon su sledeće:

- to je kompozitna opšta sposobnost, što znači da nije faktorski čista
- u ovakvom tipu inteligencije više su zastupljene verbalne sposobnosti nego numeričke, praktične, perceptivne
- ovaj tip inteligencije je u znatnoj meri kulturno određen
- o ovom tipu inteligencije može se govoriti i kao o školskoj sposobnosti
- to je konvergentna sposobnost, u Gilfordovom značenju tog termina.

Glavna namena Nove beogradske revizije BS skale jeste dijagnoza opšteg intelektualnog razvoja dece uzrasta 4-14 godina. NBS svakako može pružiti psihologu i informacije značajne za prognozu i razvojnu dijagnozu opšte intelektualne sposobnosti.

Prilikom tumačenja rezultata veoma je važno imati u vidu koju vrstu informacija o intelektualnoj sposobnosti deteta dobijamo primenom NBS. Ono što se dobija jeste informacija o relativnom položaju deteta u uzrasnoj grupi kojoj ono pripada (izražena devijacionim umnim količnikom), dakle, vrši se razvrstavanje (opšte klasifikovanje) dece unutar svakog uzrasta u populaciji kojoj

deca socijalno i kulturno pripadaju. Mada je standardizacija NBS izvršena na uzrastima 4 -14 godina, u Priručniku se nalaze tablice kojima se mogu procenjivati DUK-ovi na uzrastima 5-12 godina. Takođe, prilikom tumačenja rezultata mora se voditi računa i o pripadnosti deteta seoskoj, odnosno gradskoj sredini (norme su date posebno za selo i grad).

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik I deo
- priručnik II deo
- blok sa karticama
- manipulativni deo
- 35 svezaka za odgovore

PROGRESIVNE MATRICE U BOJI

.....

Progressivne matrice u boji namenjene su radu sa decom i starim ljudima, kod antropoloških studija i u kliničkom radu.

.....

NAMENA: *ispitivanje inteligencije*

UZRAST: *5-11 god.; starije osobe*

PRIMENA: *individualno ili grupno*

TRAJANJE: *oko 60 min.*

Sastoje se iz tri serije (A, Ab i B) od dvanaest problema, sastavljenih tako da pruže podatke o mentalnom razvoju. Test se može zadavati grupno ili individualno.

Primena:

Najčešće se koriste u radu sa:

- decom, uzrasta 5 do 11 godina (uključujući i decu sa smetnjama u razvoju)
- starijim osobama
- nepismenima
- osobama koje pate od nekih telesnih oštećenja, afazije, cerebralne paralize, gluvoće
- osobama sa intelektualnim deficitom

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- test svesku
- šablon
- 50 listova za odgovore

Tanja Ignjatović, Ljiljana Vujanić, Ksenija Radoš

NAMENA: *ispitivanje
inteligencije*

UZRAST: *7-10 god.*

PRIMENA: *individualno
ili grupno*

TRAJANJE: *oko 40 min.*

GUDINAF-HARIS TEST CRTANJA LJUDSKE FIGURE

Crtež ljudske figure kao tehniku za ispitivanje inteligencije dece uvela je Florans Gudinaf, ističući prednosti ljudske figure kao objekta crtanja - predmet crtanja je nešto sa čime su sva deca upoznata u istoj meri. Jednostavan je u svojim opštim karakteristikama, pa su i mala deca u stanju da ga nacrtaju, ali i dovoljno složen u pogledu detalja da može da registruje sposobnost odraslih.

Prednosti ove tehnike za ispitivanje inteligencije dece su očigledne - deca rado prihvataju samo crtanje, motivacija se održava bez problema, test se brzo i lako zadaje i relativno jednostavno ocenjuje.

Obiman posao revizije i nove standardizacije testova Gudinafove obavio je Dejl Haris. Prema ovom autoru, crtež je jedan od pokazatelja perceptivno-pojmovnog razvoja deteta - crtežom ljudske figure ocenjuje se prvenstveno proces formiranja pojmova. Takođe, crtež pruža mogućnosti za procenjivanje i izvesnih crta ličnosti, jer deca istog IQ-a crtaju kvalitativno različite crteže, pa se kroz njih mogu dobiti i još neki podaci, vezani za individualnost crtača. Ako se prihvati Harisovo tumačenje da crtež odražava stepen perceptivno-pojmovnog razvoja, onda je najbolje test koristiti za ispitivanje intelektualne zrelosti deteta. Gudinaf-Haris test se najviše i koristi, u bateriji sa drugim verbalnim i neverbalnim testovima, upravo kao test intelektualne gotovosti za početno školovanje.

U Priručniku su navedeni i neki rezultati ispitivanja dece ovim testom (poređenje dečaka i devojčica, dece različitog obrazovnog statusa roditelja, itd.), kao i detaljna uputstva za zadavanje i ocenjivanje testa (skale za ocenjivanje

muške i ženske figure detaljno su objašnjene). Dati su i primeri crteža koji mogu poslužiti za obučavanje u ocenjivanju, kao i norme za svaki uzrast, posebno za gradsku, odnosno seosku decu.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- 50 listova za ocenjivanje

The background of the entire page is a complex, abstract network of interconnected nodes and lines. The nodes are represented by various geometric shapes, including circles, hexagons, and pentagons, some of which are highlighted with a darker shade. The lines connecting these nodes are thin and grey, creating a dense, web-like structure. The overall color palette is light grey and white, with a prominent dark blue horizontal band across the middle containing the title text.

INVENTARI LIČNOSTI ZA ODRASLE

Snežana Smederevac, Dušanka Mitrović, Petar Čolović

VP+2 - Velikih pet plus dva (sa normama za adolescente)

Upitnik *Velikih pet + 2* nastao je kao rezultat dugogodišnjeg istraživanja strukture ličnosti na osnovu leksičkih opisa u srpskom jeziku. Kao i svi instrumenti koji proističu iz leksičke paradigme, može se koristiti u istraživačke svrhe. Međutim, struktura instrumenta je takva da omogućuje procenu ličnosti i u raznim oblastima primenjene psihologije.

NAMENA: procena ličnosti

UZRAST: preko 14 god.

PRIMENA: grupno ili individualno

TRAJANJE: oko 30 min.

Primena:

- za procenu ličnosti u oblasti organizacione psihologije (npr. profesionalna selekcija), kliničke psihologije, forenzičke psihologije, psihoterapije, zdravstvene psihologije itd. Instrument nije dijagnostički i na osnovu njega se ne može procenjivati psihopatološki aspekt funkcionisanja, ali može biti koristan za sticanje uvida u bazične osobine koje mogu oblikovati psihopatološke reakcije
- može se koristiti i na početku psihoterapijskog rada, za utvrđivanje smera psihoterapijskih intervencija ili odabir psihoterapijskog pristupa.
- može biti veoma koristan u svim vrstama korelacionih ili eksperimentalnih nacrti koji u osnovi imaju za cilj ispitivanje relacija različitih fenomena i ljudskih reakcija sa osobinama ličnosti. Stoga se njegova primena, u najširem smislu, može očekivati u svim oblastima istraživanja.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- Priručnik i dodatak priručniku
- po 10 test svezaka za muškarce i žene
- 50 listova za odgovore
- 50 listova za skorovanje
- po 25 profila za žene i muškarce
- 50 profila za adolescente
- komplet šablona
- CD sa programom za elektronsku obradu rezultata

Sa ciljem što bolje primene i interpretacije rezultata, za test VP+2 organizuje se jednodnevna obavezna obuka.

Upitnik Velikih pet plus dva sastoji se od 184 ajtema uz petostepene skale Likertovog tipa za odgovaranje. Ajtemi su raspoređeni u sedam velikih skala. Svaka od njih sadrži potom dve, odnosno, tri subskale, namenjene proceni subdimenzija ili faceta sedam širokih dimenzija.

• **Skala Neuroticizam (35 ajtema) sadrži tri supskale:**

- Anksioznost (13 ajtema)
- Depresivnost (10 ajtema)
- Negativni afekat (12 ajtema)

• **Skala Ekstraverzija (24 ajtema) sadrži tri supskale:**

- Srdačnost (8 ajtema)
- Pozitivni afekat (8 ajtema)
- Društenost (8 ajtema)

• **Skala Savesnost (28 ajtema) sadrži tri supskale:**

- Samodisciplina (8 ajtema)
- Istrajnost (11 ajtema)
- Promišljenost (9 ajtema)

• **Skala Agresivnost (30 ajtema) sadrži tri supskale:**

- Bes (9 ajtema)
- Nepopustljivost (11 ajtema)
- Teška narav (10 ajtema)

• **Skala Otvorenost (20 ajtema) sadrži dve supskale:**

- Intelekt (13 ajtema)
- Traženje novina (7 ajtema)

• **Skala Negativna valenca (22 ajtema) sadrži dve supskale:**

- Manipulativnost (12 ajtema)
- Negativna slika o sebi (10 ajtema)

• **Skala Pozitivna valenca (25 ajtema) sadrži dve supskale:**

- Superiornost (14 ajtema)
- Pozitivna slika o sebi (11 ajtema)

Upitnik *Velikih pet + 2* može se primenjivati kada je ispitanik uzrasta preko 14 godina, normalno mentalno razvijena, pismena osoba, bez neuroloških organskih oštećenja, i kada nije akutno psihotičan. Kada su u pitanju osobe sa posebnim potrebama koje usled svog hendikepa ne mogu samostalno da pristupe ispitivanju, ono može da se odvija uz pomoć ispitivača (on, po potrebi, može čitati stavke ispitaniku ili zaokruživati odgovore koje ispitanik daje).

Sve skale testa imaju veoma dobru hipotetsku valjanost, pouzdanost, reprezentativnost i homogenost. Skale testa visoko koreliraju sa odgovarajućim dimenzijama drugih modela ličnosti, što ukazuje na dobru konvergentnu i diskriminativnu valjanost.

Norme su izračunate na uzorku od 2924 ispitanika. Uzorkom su obuhvaćene 1634 žene i 1290 muškaraca, starosti od 18 do 68 godina. Norme za adolescente su izračunate na uzorku od 1436 učenika srednjih škola (859 ženskog i 577 muškog pola), prosečne starosti 16,87 godina.

Boris Wolf, Konstantin Momirović, Zvonimir Džamonja

KON-6 Kibernetička baterija konativnih testova

KON - 6 je psihodijagnostičko sredstvo za određivanje strukture ličnosti normalnih ispitanika i ispitanika sa psihičkim aberacijama, za diferencijalnu dijagnozu, za određivanje adekvatne terapije, za evaluaciju terapeutskih efekata i u profesionalnoj orijentaciji, posebno kod zanimanja koja zahtevaju efikasno konativno funkcionisanje.

NAMENA: *utvrđivanje strukture ličnosti*

UZRAST: *preko 18 god.*

PRIMENA: *grupno ili individualno*

TRAJANJE: *oko 30 min.*

To je baterija testova ličnosti konstruisanih na osnovu kibernetičkog modela funkcionisanja najvažnijih konativnih regulatora. Baterija sadrži šest subtestova (EPSILON, HI, ALPHA, SIGMA, DELTA, ETA) koji omogućavaju procenu šest osnovnih regulativnih sistema.

- 1. EPSILON** subtest procenjuje efikasnost sistema za regulaciju aktiviteta i daje podatke o ekstraverziji, neustrašivosti, bezbrižnosti, veselosti, hipomaničnosti.
- 2. HI** subtest procenjuje efikasnost sistema za regulaciju i kontrolu organskih funkcija i daje podatke o hipohondričnosti i gastrointestinalnim, kardiovaskularnim, senzornim i motornim konverzijama.
- 3. ALPHA** subtest procenjuje efikasnost sistema za regulaciju i kontrolu reakcije odbrane i daje podatke o anksioznosti, opsesivnosti, hipersenzitivnosti, fobičnosti i osećanju krivice.
- 4. SIGMA** subtest procenjuje efikasnost sistema za regulaciju i kontrolu reakcije napada i daje podatke o impulsivnosti, agresivnosti, dominaciji i nepoverenju u ljude.
- 5. DELTA** subtest procenjuje efikasnost sistema za regulaciju i kontrolu regulativnih funkcija koje ukazuju na psihoticizam (shizoidnost, paranoidnost, depresivnost, hipomaničnu disocijaciju, inhibitornu konverziju, analnu agresivnost).
- 6. ETA** subtest procenjuje efikasnost sistema za integraciju regulativnih funkcija i ukazuje na psihastenične i regresivne disocijacije, nekooperativnost, ego-snagu i napetost (tenziju).

Baterija može da se koristi u celini, ali se mogu koristiti i pojedinačni subtestovi kao samostalni testovi.

Posebним načinom obračunavanja mogu se iz stavki ovih testova konstruisati skale po ugledu na MMPI koje nisu faktorski čiste, ali koje odgovaraju različitim kliničkim slikama. Prva od tih skala diferencira skupinu ispitanika sa opštim poremećajem regulativnih funkcija od normalnih ispitanika. Druga može poslužiti za diferencijaciju ekstravertiranih od introvertiranih ispitanika i praktički je identična sa testom EPSILON. Treća omogućava

diferenciranje skupine neurotičnih od normalnih ispitanika. Četvrta diferencira ispitanike sa psihopatskom strukturom ličnosti od normalnih ispitanika, peta diferencira ispitanike sa psihotičnim poremećajima od normalnih ispitanika, a šesta može da posluži za detekciju ispitanika sa visokim stepenom primarne norepinefrinske agresivnosti.

Testovi se mogu primenjivati grupno i individualno. Prosečno vreme primene za celu bateriju iznosi oko 30 minuta. Jedino ograničenje za primenu ove baterije je da ispitanici budu pismeni i da dobro razumeju srpski književni jezik.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- Priručnik
- 25 svezaka za muškarce
- 25 svezaka za žene

Petar Kostić i Marija Divac

MAHOVER TEST LJUDSKE FIGURE

Mahover test ljudske figure je projektivni dijagnostički instrument namenjen ispitivanju osobina ličnosti, na jedan standardizovan način, tako što je svaka od uočenih 289 karakteristika crteža dobila svoje značenje.

NAMENA: *ispitivanje osobina ličnosti*

UZRAST: *preko 15 god.*

PRIMENA: *individualno ili grupno*

TRAJANJE: *oko 40 min.*

Ovako ustanovljen sistem znakova i značenja koji je osnova za tumačenja Crteža ljudske figure, autori su i empirijski proverili. Takođe se otvara mogućnost i upotrebe ovog testa na nekliničkoj populaciji i to zadavanjem u grupi. Cilj takve primene instrumenta bi bio praćenje ponašanja ispitanika u grupi u toku dužeg vremenskog perioda.

popis 289 karakteristika crteža (znakova) i, sa njima u vezi, psiholoških značenja, pet kategorija grafomotornih sindroma koji omogućavaju da se istaknute karakteristike crteža ljudske figure svrstaju u sindromske skupove, kao i sedam primera u kojima se pokazuje kako bi trebalo koristiti Praktikum i registar pojmova.

Praktikum Mahover testa pored uputstva za rad sadrži sistematizovan

Može se koristiti na svim uzrastima, počev od 15-16 godina starosti.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- praktikum
- 50 upitnika
- 50 listova za ocenjivanje

NAMENA: *ispitivanje osobina ličnosti*

UZRAST: *preko 16 god.*

PRIMENA: *individualno ili grupno*

TRAJANJE: *oko 60 min.*

TEST NEDOVRŠENIH REČENICA Modifikovana verzija TNR-a

Ova verzija predstavlja inoviranu i modifikovanu verziju Testa nedovršenih rečenica, testa ličnosti široke psihodijagnostičke upotrebe.

Ajtemi novog TNR-a formulisani su u prvom licu jednine i grupisani u životne teme - majka, otac, porodica, heteroseksualni odnosi, prijatelji, autoritet, sposobnosti, rad, kooperacija, strah i nesigurnost, osećanje krivice, apercipcija stresa, prošlost, budućnost, ciljevi i identitet. Za svaki ajtem postoje definisani kriterijumi za ocenjivanje, kao i lista karakterističnih odgovora za svaku ocenu.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- po 15 listova za odgovore TNR/mod M-Ž; IPS-110/M-Ž
- po 30 kom. listova za interpretaciju TNR/mod M-Ž i IPS-110 M/Ž
- 30 obrazaca za grafički prikaz rezultata

Mikloš Biro, Josip Berger

MMPI - 201

MMPI-201 je modifikovana i na našoj populaciji standardizovana verzija višedimenzionalnog inventara ličnosti, upitničkog tipa - Minesota Multifaznog Personalnog Inventara (Minnesota Multiphasic Personality Inventory).

NAMENA: *ispitivanje osobina ličnosti*

UZRAST: *18 - 60 god.*

PRIMENA: *individualno ili grupno*

TRAJANJE: *oko 40 min.*

Originalna verzija od 566 ajtema je skraćena, u MMPI-201 su uvršteni oni ajtemi koji zadovoljavaju određene uslove prediktivnosti i diskriminativnosti, izbačeni su ajtemi "nekliničkih" skala Mf i Si, jedan broj ajtema F skale, kao i neki ajtemi koji svojom dužinom i komplikovanom formom predstavljaju problem neobrazovanim ispitanicima. Posebna pažnja u modifikaciji je posvećena semantičkom doterivanju ajtema, naročito onih sa dvostrukom negacijom.

Uslovi za primenu MMPI-201 su isti kao i kod ostalih verzija (ispitanik mora biti pismen i u stanju da odgovorno pristupi ispitivanju, starosti 20-60 godina); MMPI-201 može imati dva oblika - individualni i grupni, a kao i ostale verzije primenjuje se u kliničkim ispitivanjima ličnosti, pre svega psihodijagnostici, diferencijalnoj dijagnostici, određivanju adekvatne terapije.

U Priručniku su detaljno navedene psihometrijske karakteristike MMPI-201.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- praktikum za primenu i interpretaciju MMPI
- 10 test svezaka
- 50 listova za odgovore
- 50 listova za interpretaciju
- komplet šablona za ocenjivanje

NAMENA: *ispitivanje osobina ličnosti*

UZRAST: *preko 18 god.*

PRIMENA: *individualno*

TRAJANJE: *oko 40 min.*

MMPI-202 Dijagnostička procena ličnosti

Ova verzija MMPI je nastala kao rezultat potrebe za dodatnim skalama koje nisu postojale u verziji MMPI-201 a istraživačka, dijagnostička i psihoterapeutska praksa su ukazale na potrebu za tim dodatnim skalama.

Tako su u MMPI-202 uključene dodatne skale:

- Si - skala socijalne introverzije-ekstraverzije
- An - skala anksioznosti
- Ag - skala agresivnosti
- Ci - lista kritičnih ajtema.

Skala socijalne introverzije-ekstraverzije, iako ne pripada tzv. "kliničkim" skalama, pruža važne podatke o ličnosti ispitanika, naročito za potrebe psihoterapijskog tretmana.

Skala anksioznosti je nastala dopunjavanjem ajtema MMPI koji mere manifestna anksiozna stanja ajtemima iz drugih upitnika, dok je skala agresivnosti namenjena detekciji latentne agresivnosti. Lista kritičnih ajtema je namenjena oceni psihotičnosti i može pomoći u diferencijalnoj dijagnostici.

U Priručniku su dati osnovni pojmovi o MMPI, pregled istorijskog razvoja skale, kao i osnovni principi dijagnostičke interpretacije MMPI.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- komplet kartica
- 50 listova za interpretaciju

Konstantin Momirović, Boris Wolf,
Zvonimir Džamonja, Ankica Hošek

GEN/A, GEN/B - GENERALNI NEUROTIZAM

Teorija i merenje

Reč je o dva strogo paralelna testa za procenu generalnog neurotizma - GEN/A i GEN/B. Teorijsku podlogu čini kibernetički model konativnog funkcionisanja, u kojem se generalni neurotizam tretira kao poremećaj opšte efikasnosti svih sistema za regulaciju, kontrolu i koordinaciju konativnih funkcija.

NAMENA: procena
neurotizma

UZRAST: preko 18 god.

PRIMENA: individualno
ili grupno

TRAJANJE: 30 - 40 min.

Ovi testovi su namenjeni primeni u kliničkoj praksi, školskoj psihologiji i profesionalnoj orijentaciji; mogu se koristiti kao psihodijagnostičko sredstvo za određivanje stepena generalnog neurotizma normalnih ispitanika i ispitanika sa psihičkim aberacijama. Paralelnost testova omogućava da se GEN/A i GEN/B koriste za evaluaciju terapijskih efekata ili drugih postupaka i procesa koji utiču na smanjenje generalnog neurotizma.

Testovi GEN/A i GEN/B mogu se primenjivati grupno i individualno. Rezultati su slabo osetljivi na razlike u kognitivnom nivou ispitanika i u socijalnom statusu, i gotovo potpuno neosetljivi na tendencije ispitanika ka potiskivanju, neozbiljnom odnosu prema ispitivanju i sklonost ka davanju lažnih odgovora.

Zadavanje i ocenjivanje testova su krajnje jednostavni. Prosečno vreme primene za svaku formu testa GEN iznosi oko 15 minuta. Jedino ograničenje za primenu ovih testova jeste da ispitanici budu pismeni i da dobro razumeju srpski književni jezik.

U Priručniku su date norme za ocenjivanje ovih testova, kao i praktična uputstva kako dobijene rezultate koristiti u dijagnostičke svrhe.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- po 25 svezaka za muškarce i žene GEN/A i GEN/B

NAMENA: *ispitivanje*

osobina ličnosti

UZRAST: *preko 14 god.*

PRIMENA: *individualno*

ili grupno

TRAJANJE: *do 60 min.*

BOL/TPMS - BAZIČNI OSOLONCI LIČNOSTI

Koncept, provera, upitnik i merenje

Upitnik BOL/TPMS izveden je iz modela psihološkog potpornog sistema (PPS) operacionalizacijom konstruktata bazičnih oslonaca ličnosti (BOL), koji je u zaokruženoj formi objavljen u knjizi *“Psihološki potporni sistem - model bazičnih oslonaca ličnosti”* (2002, J. Berger).

Upitnik BOL/TPMS je vrlo ekonomičan, papir-olovka test, koji se može zadavati individualno i grupno. Efektivno vreme testiranja po ispitaniku je od 15 do 35 minuta, dok je jedan školski čas (45 minuta) dovoljan za testiranje grupe ispitanika.

Odgovori se daju na osnovu petostepene skale na kojoj se bira odgovor odnosno, stepen slaganja sa stavkom. Upitnik ima 102 stavke koje su raspoređene tako da je svaka prva u vezi bazičnog oslonca Telo, svaka druga u vezi BO Pripadanje, svaka treća u vezi BO Mišljenje i svaka četvrta u vezi BO Svrha (TPMS). Obrada popunjenih upitnika je relativno laka, pomoću šablona ili računarskog programa.

Pri procenivanju dobijenih rezultata, procenjivač odmerava odnos pojedinačnih skala prema normativnom proseku, odmerava dobijeni profil koji je grafički prikazan i odmerava međusobni odnos ovih nalaza prema rezultatu iskazane snage. Na taj način može se proceniti da li je ukupni psihološki potporni sistem približno prosečan ili odstupajući, zatim da li ima povišenja i sniženja, koji su ti oslonci koji odstupaju i

kakav je opšti rang među osloncima.

U individualnom ispitivanju se preporučuje uvođenje polu-projektivnog **Upitnika psiholoških stanja (UPS)** koji je deo ovog instrumenta. Ovaj dodatni upitnik ima svega četiri pitanja, koja se u pismenoj formi daju ispitanicima koji su prethodno popunili BOL/TPMS. Namena ovog upitnika je da otvorenom formom pitanja prikupi zapažanja ispitanika o stanjima i iskustvima u okviru koncepata tela, relacija, kognicije i proaktivnosti. Na kraju upitnika, ispitanik daje svoje ocene datih odgovora u pogledu toga, koliko su opisana stanja po njega zadovoljavajuća. Zadavanje i popunjavanje UPS je vremenski veoma ekonomično i ne traje više od 20 minuta. Obrada UPS je kvalitativna i ne zahteva nikakvo skaliranje niti transformacije u standardne ili druge normativne skorove.

Radi ilustracije ispitivanja ovim instrumentom data su dva konkretna klinička slučaja.

Može se koristiti konvencionalno, kao i svi drugi upitnici za ispitivanje ličnosti i ponašanja. Pored kvantitativne analize individualnih i grupnih razlika putem upitnika i skala, postoji i mogućnost da se model koristi kao kvalitativni metod.

Upitnik BOL/TPMS može se primeniti i na sledeće načine:

- u ispitivanju ličnosti pojedinaca kao samostalni instrument
- u ispitivanju grupa ili uzoraka
- uz druge instrumente kao specifičan pokazatelj stanja
- kao putokaz za preporuku adekvatne psihoterapije
- kao sredstvo praćenja promena efekta psihoterapije
- u kvalitativnoj analizi upitnika, modela i teorija na osnovu modela BOL.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- publikaciju “Psihološki potporni sistem”
- priručnik
- 30 upitnika BOL/TPMS i UPS
- komplet šablona

NAMENA: *ispitivanje generalnog neurotizma*

UZRAST: *preko 16 god.*

PRIMENA: *individualno ili grupno*

TRAJANJE: *10 - 15 min.*

KORNEL INDEKS (CI-N4)

Kornel indeks je jedan od najčešće upotrebljivanih inventara ličnosti namenjenih merenju generalnog neurotizma, tj. registrovanju simptoma neurotičnih poremećaja. Može se primenjivati grupno i individualno.

Izuzetno je ekonomičan za upotrebu, dobrih metrijskih karakteristika, što ga čini popularnim za upotrebu u raznim oblastima primenjene psihologije i istraživanjima.

Originalnu verziju su konstruisali američki autori Weider, Brodman, Mittelman, Wechsler i Wolf. Formu koja je kod nas u upotrebi, N4 konstruisao je Konstantin Momirović. Standardizacija je izvršena na ispitanicima starim 16 do 18 godina.

Tokom konstrukcije ove forme vršena je faktorska analiza, kojom je izolovan generalni faktor trećeg reda - faktor generalnog neurotizma. Pozdanost testa je visoka. Pragmatička valjanost je takođe zadovoljavajuća - Kornel indeksom se mogu uspešno diferencirati neurotični od neneurotičnih ispitanika sa valjanošću koja, procenjena biserijskom korelacijom, iznosi .75.

Uz pomoć normi mogu se diferencirati normalni, prosečno neurotični i izrazito neurotični ispitanici.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- 50 listova za odgovore

The background of the entire page is a complex, abstract network of interconnected nodes and lines. The nodes are represented by various geometric shapes, including circles, hexagons, and pentagons, some of which are highlighted with a darker shade. The lines connecting these nodes are thin and grey, creating a dense, web-like structure. The overall color palette is light grey and white, with a prominent orange horizontal band across the middle.

INVENTARI LIČNOSTI ZA ADOLESCENTE

Mikloš Biro, Zdenka Novović, Maja Jevđević Milutinović

ADOLESCENT - upitnik psihopatologije adolescenata

ADOLESCENT je višedimenzionalni upitnik koji se koristi za ispitivanje psihopatoloških indikatora u adolescentnoj populaciji. Namenjen je ispitanicima uzrasta od 14 do 18 godina, oba pola. Instrument sadrži ukupno 116 stavki koje ulaze u sastav jedne ili više skala – šest skala koje pokrivaju različite oblike psihopatologije i tri skale validnosti. To su sledeće skale:

NAMENA: klinička procena i evaluacija tretmana

UZRAST: 14 - 18 god.

PRIMENA: grupno ili individualno

TRAJANJE: 30 - 40 min.

I PSIHOPATOLOŠKE SKALE

Somatizacija (So) – briga za vlastito zdravlje i usmerenost na telesne simptome. Visok skor na ovoj skali reprezentuje prisustvo poremećaja koji podrazumeva niz tegoba, sindroma koji se manifestuju kao telesne bolesti ili tegobe za koje nije pronađeno medicinsko objašnjenje (u DSM 5 klasifikaciji svrstani u »Poremećaje sa somatskim simptomima i sa njima povezani: Poremećaj sa somatskim simptomima, Anksiozni poremećaj u vezi sa bolešću (ranije Hipohondrija) i Konverzija«).

Rezultat na skali So treba da bude interpretiran fenomenološki – kao informacija o dominantnim preokupacijama somatskim tegobama. Ajtem analiza može da nam ponudi i informaciju o kojim se tegobama radi.

Anksioznost i nesigurnost (An) – simptomi anksioznosti (naročito socijalne) i opšte nesigurnosti. S obzirom na to da je anksioznost pratilac mnogih životnih događaja koji bi mogli da imaju negativan ishod, treba voditi računa prilikom procene, da povišena

anksioznost na upitniku ne znači nužno mentalni poremećaj, niti ako jeste poremećaj, da je u pitanju baš anksiozni poremećaj. Naglašena i učestala sklonost ka ovakvom reagovanju, može da ukaže na povišenu crtu anksioznosti koja pripada normalnim varijacijama u osobinama ličnosti. Svakako, skor na ovoj skali treba interpretirati u kontekstu razvojne dinamike.

Adolescentna disforija (Ad) – dominacija negativnog afektiviteta. Zbog razvojnog karaktera psihopatoloških manifestacija kod adolescenata, izbegnut je pojam »depresivnosti« i uveden pojam »disforičnosti« koji ima prevashodno afektivnu konotaciju. Treba naglasiti da izrazito nizak skor na ovoj skali ukazuje na zdrave snage ličnosti. Depresija je u adolescenciji najvažniji uzrok suicida, a suicid je drugi do treći uzrok smrti u ovom uzrasnom dobu. Pri dijagnostikovanju depresije u adolescenciji, rezultati na skalama mogu biti od pomoći, pri čemu, rezultate iznad cut-off skora, treba posebno ozbiljno razmatrati, naročito kod visoko rizičnih grupa.

Adolescentna uznemirenost (Au) – karakteristike adolescentnog razvoja: suprotstavljanje autoritetu i društvenim pravilima, buntovništvo i neposlušnost, doživljaj nepravde, osetljivost na socijalnom planu, zabrinutost, razdražljivost i agresivnost. Najveći značaj ove skale je u tome što ona može da razluči razvojne (tj. prolazne) fenomene, od fenomena psihopatologije i socijalne devijacije. Njenu diskriminativnu i diferencijalno dijagnostičku vrednost dokazuje činjenica da ova skala nije u korelaciji sa naredne dve (sa skalama antisocijalnog ponašanja (Ap) i bizarnog mišljenja (Bm)).

Ovo je izuzetno važno, jer ima prediktivni značaj. Ovaj koncept sa velikom sigurnošću može predvideti da li će uznemirujuća ponašanja adolescenta prestati sa sazrevanjem i u skladu sa tim se mogu opredeliti i vaspitne ili korektivne mere

Antisocijalno ponašanje (Ap) – asocijalno i socijalno devijantno ponašanje – u periodu adolescencije dolazi do značajnog porasta učestalosti antisocijalnog ponašanja i krivičnih dela, pa se najveći broj delinkvenata regrutuje upravo u ovom uzrastu. Prevalenca antisocijalnog ponašanja

mladih je najveća u kasnim tinejdžerskim godinama, između 15. i 19. godine. Adolescenti sa obrascem hroničnog i učestalog antisocijalnog i delinkventnog ponašanja najčešće dobijaju dijagnozu Poremećaja ponašanja (PP) na uzrastu do 18. godina, dok se dijagnoza Antisocijalnog poremećaja ličnosti daje tek nakon 18 godina.

Bizarno mišljenje – stavke sadrže izrazito psihopatoške iskaze, mere psihoticizam. Ova skala je važna u diferencijalno dijagnostičkom smislu (shizofrenija, shizotipalni poremećaj ličnosti, OKP, PTSP...)

II KONTROLNE SKALE

Laganje – skor na ovoj skali odražava tendenciju ka neiskrenom odgovaranju, odnosno davanju socijalno poželjnih odgovora.

Falsifikacija – skor ukazuje na tendenciju ka pre naglašavanju patologije, a može da ukaže i na površnost u odgovaranju.

Potiskivanje – tendencija ka potiskivanju ili nepriznavanju psihopatologije. Povišen skor daje informaciju o dominantnom mehanizmu odbrane, kao i o latentnom prisustvu psihopatologije.

ADOLESCENT je razvijen na osnovu 180 stavki koje se odnose na raznovrsne tegobe adolescentne kliničke populacije. Stavke su zadate uzorku adolescenata iz opšte populacije, a potom su faktorizacijom izdvojene dimenzije koje se mogu interpretirati kao grupe simptoma tipičnih za ovaj uzrast. Instrument se koristi pri donošenju dijagnostičkih odluka kod ispitanika koji su uzrasno, pa i psihopatoški specifični, kako u odnosu na odraslu, tako i dečiju populaciju.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- po 25 upitnika/listova za odgovore za muški i ženski pol
- 50 listova za interpretaciju
- komplet šablona

Konstantin Momirović, Zvonimir Džamonja,
Tamara Džamonja Ignjatović

SOCIO-4

Baterija testova socijalizacije

NAMENA: procena
ličnosti

UZRAST: 15 - 18 god.

PRIMENA: grupno ili
individualno

TRAJANJE: oko 30 min.

Bateriju testova za procenu Socijalizacije čine četiri merna instrumenta, sastavljena od tvrdnji koje se procenjuju na 5-stepenim Likertovim skalama. To omogućava procenu intenziteta reagovanja u onim situacijama koje su najpogodnije za ocenu socijalizovanog reagovanja ili stavova koji čine osnovu socijalizovanog modela ponašanja. Test je namenjen populaciji adolescenata oba pola, uzrasta od 15 do 18 godina, sa završenom osnovnom školom.

Testovi se zasnivaju na kibernetičkom modelu konativnog funkcionisanja K. Momirovića, Z. Džamonje i B. Wolfa, od kojih su prva dva autora ujedno i autori ove Baterije testova. Razvoj pojedinih testova uključenih u Bateriju datira još iz 70-ih godina, kada su tokom narednih decenija, kroz brojne empirijske validacije, testovi modifikovani do sadašnje forme prezentovane u publikaciji. Sadašnja verzija Baterije testova socijalizacije empirijski je proverena na uzorku od 5820 ispitanika oba pola, uzrasta od 15-18 godina. Detaljan opis uzorka je prikazan u publikaciji.

Izabrani faktori mere disocijativne, agresivne i amoralne dispozicije koje remete uspešnu socijalizaciju:

- **DELTA 1** je test za procenu stepena disocijacije i predstavljaju primarno jezgro poremećaja konativnih funkcija, što dovodi do poteškoća u komunikaciji sa okolinom i remeti socijalizovano ponašanje

- **DELTA 3** je konstruisan sa svrhom da omogući procenu uticaja odbrambenih mehanizama, posebno regresije na oblike ponašanja histeroidnog tipa i primitivnog agresivnog tipa, što takođe remeti socijalizovano ponašanje

- **SP 5** meri onaj aspekt konativnog funkcionisanja koji je povezan sa anksioznošću, te je agresivno ponašanje sekundarnog, odbrambenog tipa

- **SIGMA 1** meri psihopatsku agresivnost primarnog tipa, koju prvenstveno čine amoral, definisan odbijanjem da se prihvate socijalne norme ponašanja, nedostatak osećaja za dobrobit i potrebe drugih ljudi, kao i težnja ka neposrednom zadovoljavanju sopstvenih potreba.

S obzirom na to da ovi testovi mere fenomene dezintegracije, amoralnosti i agresivno slabo kontrolisano ponašanje različite geneze, oni predstavljaju značajnu dopunu instrumenata koji se baziraju na bazičnim dimenzijama ličnosti, poput petofaktorskog ili sedmofaktorskog modela ličnosti koji ne sadrže procenu ovih dispozicija.

Instrument je namenjen primeni u svrhu opšte psihološke procene, kliničke procene i evaluacije tretmana, kao i u oblasti forenzike, savetovanja i profesionalne orijentacije.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- po 25 upitnika/listova za odgovore za muški i ženski pol
- program za elektronsku obradu podataka na CD

The background of the entire page is a complex, abstract network pattern. It consists of numerous interconnected nodes and lines. The nodes are represented by various geometric shapes, including circles, hexagons, and pentagons, some of which are highlighted with a darker shade. The lines connecting these nodes are thin and grey, creating a dense, web-like structure. The overall color palette is light grey and white, with a prominent purple horizontal band across the middle.

INVENTARI LIČNOSTI ZA DECU

Jasmina Kodžopeljić, Snežana Smederevac,
Dušanka Mitrović, Petar Čolović i Dejan Pajić

VELIKIH PET PLUS DVA ZA DECU

Upitnik: forme upitnika sadrže po 70 stavki s trostepenom skalom za odgovore.

NAMENA: procena
ličnosti dece

UZRAST: 7 - 15 god.

PRIMENA: grupno ili
individualno

TRAJANJE: oko 25 min.

Upitnik omogućuje procenu sedam dimenzija ličnosti – **Neuroticizam, Ekstraverziju, Savesnost, Agresivnost, Otvorenost za iskustvo, Pozitivnu valencu i Negativnu valencu.**

Test sadrži tri forme:

1. **VP+2 za decu Forma 1 (VP+2 F1):** namenjen je proceni osobina ličnosti dece mlađeg osnovnoškolskog uzrasta **od strane roditelja**. Ova procena se obavlja u situacijama kada je potrebno ustanoviti moguće razloge za probleme deteta prilikom adaptacije na različita okruženja (npr. školsko okruženje), ali i u drugim situacijama kada je potrebno sprovesti individualnu procenu osobina ličnosti deteta. Ako dete živi s oba roditelja, mogu se oboje zamoliti da izvrše procenu osobina ličnosti deteta, kako bi se te procene kasnije uporedile.

2. **VP+2 za decu Forma 2 (VP+2 F2):** namenjen je proceni osobina ličnosti dece mlađeg osnovnoškolskog uzrasta **od strane učitelja**. Ova procena može biti individualna ili grupna, odnosno učitelj se može zamoliti da proceni jednog ili sve učenike u odeljenju.

Ovakve vrste procena mogu biti od pomoći psiholozima prilikom organizacije rada i olakšati im kreiranje programa intervencija i prevencije u radu s pojedinačnim učenicima, odnosno grupama učenika.

3. **VP+2 za decu Forma 3 (VP+2 F3):** je jedina forma koja podrazumeva **samoprocenu** i namenjen je deci starijeg osnovnoškolskog uzrasta. Samoprocena se može vršiti u uslovima individualnog ili grupnog ispitivanja. Grupna ispitivanja najčešće, mada ne uvek, mogu predstavljati osnov za istraživanja u različitim oblastima psihologije, kao što su klinička, razvojna, pedagoška, ali i u oblasti socijalnog rada. Individualna ispitivanja mogu predstavljati osnov za psihološke intervencije kod dece ovog uzrasta.

Velikih pet plus dva za decu je prvi upitnik za procenu ličnosti na dečijem uzrastu razvijen i standardizovan u Srbiji. Ovaj instrument predstavlja adaptaciju upitnika Velikih pet plus dva, koji se dugi niz godina primenjuje u cilju procene ličnosti odraslih ispitanika.

Dosadašnja istraživanja pokazala su prediktivnu validnost instrumenta za fenomene kao što su deficit pažnje, iritabilnost, hiperaktivnost, socijalna povučенost, uspeh u školi, sklonost ka vršnjačkom nasilju ili izloženost vršnjačkom nasilju.

Sve forme sadrže 70 stavki s trostepenom skalom za odgovore. Priručnik obuhvata teorijska i empirijska razmatranja u vezi s procenom ličnosti na dečijem uzrastu, prikaz razvoja

instrumenta, precizne instrukcije o zadavanju instrumenta, norme za dečake i devojčice za svaku od formi testa, opise dimenzija i primere profila s mogućim interpretacijama.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- Priručnik
- po 30 upitnika/listova za odgovore (F1 za roditelje, F2 za učitelje, F3 za dečake i F3 za devojčice)
- 60 obrazaca za sabiranje
- 60 obrazaca profila
- komplet šablona

**Konstantin Momirović, Boris Wolf,
Zvonimir Džamonja, Ankica Hošek**

DELTA 4/D - Psihoticizam kod dece teorija i merenje

Test DELTA 4/D nastao je iz potrebe za instrumentom koji će pružiti prognozu mogućeg asocijalnog ponašanja i ranog otkrivanja psihoticizma kod dece.

NAMENA: *ispitivanje psihoticizma*

UZRAST: *11 - 14 god.*

PRIMENA: *grupno ili individualno*

TRAJANJE: *oko 10 min.*

Teorijsku osnovu testa čini kibernetički model konativnog funkcionisanja, u kojem psihoticizam predstavlja poremećaj sistema za koordinaciju konativnih funkcija, što dovodi do dezorganizacije i disocijacije kognitivnih i konativnih funkcija. Test meri psihoticizam kod dece uzrasta od 11 do 14 godina, a namenjen je školskim psiholozima za sistematsku detekciju dece koja bi mogla imati poteškoća u adaptaciji na školsku i socijalnu sredinu i koja pokazuju rane simptome asocijalnog i antisocijalnog ponašanja. Takođe, test mogu koristiti i klinički psiholozi koji rade sa decom radi dijagnostikovanja početnih formi psihoticizma, a može se koristiti i za praćenje razvoja ove osobine i kontrolu promena psihoticizma pod uticajem vaspitnog ili terapijskog tretmana.

Na osnovu rezultata na ovom testu mogu se prognozirati dve vrste poremećaja u ponašanju - poremećaji nastali kao rezultat neadekvatne regulacije konativnih funkcija koji dovode do težih oblika neadekvatnog reagovanja, i poremećaji evaluativnih funkcija koji dovode do asocijalnih i antisocijalnih oblika ponašanja.

U svojoj konačnoj verziji test DELTA 4/D se sastoji od 20 tvrdnji, na koje dete daje odgovor da li je tvrdnja u njegovom slučaju tačna ili ne. Samo zadavanje i ocenjivanje testa je jednostavno i kratkotrajno.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- po 50 listova za odgovore za dečake i devojčice

OSTALI TESTOVI

Ivan Ivić, Milan Milinković, Ana Pešikan,
Aleksandar Bukvić

TEST ZA ISPITIVANJE PRVAKA (TIP-1)

NAMENA: ispitivanje
gotovosti dece za školu

UZRAST: 6;8 - 7;4 god.

PRIMENA: individualno

TRAJANJE: varijabilno

Test za ispitivanje prvaka je nastao iz praktičnih potreba osnovnog školstva u Beogradu, sa ciljem da se pomogne rešavanje praktičnih problema kao što su ujednačavanje odeljenja i razreda, rano otkrivanje dece koja mogu imati teškoće u učenju i adaptaciji na školu, utvrđivanje stepena pripremljenosti dece za školu (predznanja, socijalno-emocionalna zrelost, intelektualne i jezičke sposobnosti).

Polazeći od osnovne namene testa, autori su konstruisali test sa pet vrsta zadataka, koji ispituju znanje, pamćenje, perceptivno zaključivanje, verbalne sposobnosti i logičke operacije.

TIP-1 je namenjen ispitivanju gotovosti dece za polazak u školu, koja pri polasku u školu imaju 6;8 do 7;4 godine. Iz ovoga sledi da se test može primenjivati samo kod dece koja na vreme polaze u školu, nikako kod one dece koja u školu polaze prevremeno.

Standardizacija je izvršena na uzorcima dece iz Beograda (postojala su dva uzorka - gradski i prigradski) - u gradskom uzorku je bilo 236 dece a u prigradskom 323. Uzorak je bio strukturiran po polu, teritorijalnoj pripadnosti i školskoj spremi roditelja.

Priručnik sadrži i detaljna uputstva za zadavanje testa i ocenjivanje odgovora, kao i za tumačenje i korišćenje rezultata na testu.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- testovni materijal
- 30 svezaka za odgovore

Zdenka Novović, Mikloš Biro, Aleksandar Baucal,
Snežana Tovilović

TEST ZRELOSTI ZA ŠKOLU

NAMENA: *ispitivanje zrelosti dece za školu*

UZRAST: *5;6-7;5 god.*

PRIMENA: *individualno*

TRAJANJE: *varijabilno*

Osnovni razlog nastajanja Testa zrelosti za školu je pomeranje polaska u prvi razred na 6 godina.

Konačna forma testa je standardizovana na uzorku od 400 ispitanika starosti između 5 godina i 6 meseci i 7 godina i 5 meseci, podeljenih u 8 grupa (tromesečja). U priručniku je jedno poglavlje posvećeno interpretaciji ispodprosečnih rezultata.

Poseban razlog za konstrukciju ovog testa bila je i nova ideologija obrazovanja. Budući da se naša škola deklarativno opredelila za uvođenje inkluzivnog obrazovanja u naš obrazovni sistem, samim tim je uloga testa za prvake izgubila funkciju klasifikacije i novi test morao je imati isključivo ulogu praćenja razvoja, te je morao biti tako i koncipiran.

Pored toga, pošto inkluzivno obrazovanje podrazumeva uključivanje

socijalno depriviranih grupa i dece sa teškoćama u razvoju u redovni školski sistem, test je morao biti prilagođen ispitivanju i registrovanju sposobnosti tih grupa, u čemu klasično ispitivanje inteligencije najčešće omanjuje. Da bi udovoljili ovom zahtevu, autori su prošli dugačak put odabira i prilagođavanja, kako subtestova, tako i pojedinačnih stavki – kako bi test učinili što bližim i prihvatljivijim socijalno depriviranim grupama.

Po rečima recenzenta mr Ane Altaras Dimitrijević, veliki praktični doprinos ovog rada sastoji se već u tome što se njime proširuje postojeći (neveliki) repertoar psiholoških instrumenata namenjenih proceni intelektualne zrelosti za školu. Test zrelosti za školu predstavlja ekonomičan instrument (koji ne bi trebalo da bude iscrpljujući ni za ispitanika, ni za ispitivača) sa dobrim metrijskim karakteristikama.

Test obuhvata sledeće subtestove:

1. VIZUELNI REČNIK - Test lingvističke kompetencije
2. INFORMISANOST - Test praktičnog znanja i socijalne adaptiranosti
3. VIZUELNA MEMORIJA - Test sposobnosti upamćivanja i pažnje
4. SLAGANJE KOCAKA - Test vizuo-motorne koordinacije, perceptivne organizacije i sposobnosti planiranja
5. ŠIFRA - Test sposobnosti učenja iz iskustva, koncentracije i vizuo-motorne koordinacije

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- publikaciju „Procena zrelosti za školu – Kako pristupiti problemima procene i adaptacije marginalizovane dece
- 50 listova za odgovore
- manipulativni deo

Milan Dragović, Marija Balkovoj, Biljana Mirković,
Simo Kozić

TEST PROFESIONALNIH INTERESOVANJA TPI-OŠ

NAMENA: *ispitivanje profesionalnih interesovanja*

UZRAST: *14 - 15 god.*

PRIMENA: *grupno ili individualno*

TRAJANJE: *15 - 20 min.*

Test profesionalnih interesovanja je namenjen merenju intenziteta profesionalnih interesovanja učenika osnovnih škola. Profesionalna interesovanja obuhvataju deset područja - kultura, tehničko-zanatski poslovi, ugostiteljstvo, trgovina, bezbednost, humanističko-zdravstveni poslovi, nauka, poljoprivreda, estetsko oblikovanje i administracija.

Test je, pre svih, namenjen školskim psiholozima i psiholozima u profesionalnoj orijentaciji. Norme su napravljene za učenike osmih razreda osnovnih škola.

Početna ideja autora bila je da se uz pomoć obimne literature, do sada korišćenih testova i višegodišnjeg praktičnog iskustva u radu na profesionalnoj orijentaciji, sačini jedan test profesionalnih interesovanja koji će biti dobrih metrijskih karakteristika, a kratak i zanimljiv učenicima kojima je i namenjen.

Administracija testa je krajnje jednostavna. Konačni rezultati na svakoj od skala testa dobijaju se jednostavnim sabiranjem svih rezultata na pojedinim delatnostima. Osim rezultata izraženih na skali percentila, za svakog ispitanika se može nacrtati precizan profil interesovanja, koji je veoma dragocen u samoj interpretaciji rezultata.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- 50 test svezaka
- 50 listova za izračunavanje

NAMENA: merenje
količine opštih
informacija i obima
znanja

UZRAST: preko 18 god.

PRIMENA: grupno ili
individualno

TRAJANJE: do 30 min.

TESTOVI OPŠTE INFORMISANOSTI TOI-SS/2013, TOI-VV/2014

Testovi opšte informisanosti (opšte kulture) se najčešće primenjuju u sklopu baterije testova za procenu intelektualnih sposobnosti, sa ciljem merenja obima znanja ispitanika, tj. količine opštih informacija u trajnoj memoriji. To se, pre svega, odnosi na

znanje koje se, za razliku od školskog, prvenstveno stiče preko masovnih medija i kroz svakodnevne kontakte sa drugim ljudima i čije sticanje u velikoj meri zavisi od ispitanikove radoznalosti i interesovanja.

Testovi opšte informisanosti svoju namenu pronalaze u raznim selekcionim situacijama (prijemni ispiti, selekcija kandidata za određena radna mesta, škole, stipendije), kao i u profesionalnoj orijentaciji.

Test se sastoji od 46 stavki višestrukog izbora, sa pet ponuđenih odgovora. Zadatak ispitanika je da odgovori na pitanje zaokružujući jedan od odgovora. U svakoj stavki samo jedan odgovor je tačan. Administracija testova (zadavanje i ocenjivanje) je krajnje jednostavna. Skor ispitanika je broj tačnih odgovora.

TOI-SS/2013 je namenjen odraslim ispitanicima koji su završili srednju školu, TOI VV/2013 je namenjen odraslim ispitanicima koji su završili visoko ili više obrazovanje.

KOMPLET TESTA SADRŽI:

- priručnik
- test sveske

**Centar za primenjenu psihologiju
Društva psihologa Srbije**

Đušina 7/III, 11000 Beograd
011/3035 131, 011/3232 961,
dpscopp@orion.rs
www.dps.org.rs